

De impact van buurttuinieren tijdens Covid-crisis

Bram Hoogkamp, student Urban Studies aan de Universiteit van Amsterdam schreef in 2021 een paper over de impact van Covid-19 op buurttuinen in Amsterdam.

Hierbij was de aandacht gericht op de veranderingen die de Covid bracht naar de alledaagse realiteit van twee buurttuinen; het Afrikanerplein (Transvaalbuurt) en de buurtuin op het IJplein (Vogelbuurt), en hoe dit de sociale cohesie op deze plekken heeft beïnvloed. Op beide buurttuinen bracht Covid-19 beperkingen teweeg, die normale manieren van interactie bemoeilijkten. Afstand houden werd de norm en belangrijke sociale rituelen, zoals gezamenlijk koffiedrinken of soep eten werd onmogelijk. Daarnaast moesten de tuinen het aantal deelnemers op een dag verminderen. Echter was niet alles wat Covid bracht negatief. Interesse in buurttuinieren nam namelijk toe.

Sociale cohesie afhankelijk van ruimte

In zijn geheel lijkt Covid een meer negatieve impact te hebben gehad op de breedte van sociale cohesie (mate waarin tuinders connecties vormen) op het Afrikanerplein dan op het IJplein. De voorzitter beschrijft een meer 'individualistische' manier van tuinieren, en minder sociale interactie op de tuin, vooral in het begin van de coronacrisis. IJplein is in vergelijking veel minder beïnvloed, wat uitgelegd kan worden door onderlinge verschillen tussen de tuinen. Een aanzienlijk groter tuinoppervlak op het IJplein zorgde ervoor dat er meer ruimte was om verantwoordelijk te tuinieren. Hiernaast werd de impact van kleinere groepjes verzacht door een hogere frequentie van gezamenlijke tuindagen (wekelijks i.p.v. maandelijks), waardoor er meer momenten waren waarop mensen elkaar konden zien. Als laatste kon IJplein, wederom door haar grote oppervlak beter profiteren van de toename aan interesse in tuinieren. Anders dan Afrikanerplein, die met zestig tuinders geen ruimte had voor nieuwe deelnemers kreeg IJplein een grote toestroom aan nieuwe leden. Hoewel moeilijk te schatten wat precies de impact hiervan was, kan het worden aangenomen dat dit heeft geleid tot een toename aan het aantal connecties in zijn geheel.

Meer betrokkenheid bij elkaar

De diepte van sociale cohesie (mate waarin tuinders elkaar ondersteunen) lijkt niet zwaar te zijn aangetast op beide tuinen, ondanks de observatie dat er een toename was in emoties en discussie. In tegendeel, respondenten vermelden dat Covid participanten juist dichterbij elkaar heeft gebracht. Tuinders kijken meer naar elkaar om en vragen sneller hoe het met de ander gaat, wat een essentiële manier is om elkaar te ondersteunen in omstandigheden van wat ik een geestelijke gezondheidscrisis zou noemen. Gezien de buurtuinen grotendeels open konden blijven en een 'veiliger' plek voor interactie vormde (door open lucht) dan andere sociale infrastructuur zoals buurthuizen, bibliotheken of cafés kan er geconcludeerd worden dat Covid geen belangrijke verandering heeft gebracht op de claim van voorgaand onderzoek dat buurttuinen bijdragen aan het ontwikkelen van sociale cohesie.

Afvallen van kwetsbare groepen

Toch kon niet iedereen genieten van deze relatief 'onveranderde' sociale functie van buurttuinen. Angst om Covid-19, vaccins en de slopende effecten van een daadwerkelijke infectie zorgden ervoor dat een klein percentage van de tuinders hun betrokkenheid verminderde of helemaal uit de buurtuin verdween. Hoewel sterk afhankelijk van de fysieke gezondheid en gevoelens van het individu, is het feit dat Covid ervoor zorgt dat sommige van deze kwetsbare groepen stoppen met het bezoeken van gemeenschapstuinen verontrustend en herhaalt het de boodschap van eerder onderzoek dat Covid-19 een aanzienlijke impact heeft gehad op het leven in steden.

Samenvatting Bram Hoogkamp, maart 2022